

"Gammelt og Nytt"

Nr. 2 2011

Medlemsblad for Båtsfjord Historie og Museumslag

---

50 år siden Veigjenomslaget!

Bilkortesjen på tur til Båtsfjord under vei åpningen 1961

Veigjenomslaget en historisk begivenhet for hele Båtsfjords befolkning.

Veiens velferdsmessige og økonomisk betydning er uoverskuelig.

"Vi er glad og takknemlig for at vår store drøm er gått i oppfylles" sier formann i NAF- gruppen.

Les mer om Veigjenomslaget på side 7,8, 9 og 10

Lederen har ordet.

Vi er nu kommet til midten av juni og sola har nu ikke vist seg for mye enda, men det håper jeg den gjør snart. Arbeidet med Båtsfjord kalenderen for 2012 er nu kommet i gang, vi kom litt sendt i gang men håper vi skal få den ferdig til Båtsfjord i Fest. Under Båtsfjord i Fest vil Karianne Marcussen ha ansvaret for Museet. Se for øvrig åpningstiden for Museet et annet sted i bladet.

I dette nr. av "Gammelt og Nytt" kan du lese om vei gjenomslaget for 50 års siden og et forlis utafor Båtsfjord i 1937. Da ikke alle har betalt medlemskontingenten, vil de få ny giro med dette nr. av "Gammelt og Nytt". Husk att medlemskontingenten er den eneste faste inntekt vi har. Og hvis hvert medlem tegner et nytt medlem har det hjulpet mye på.

Ha en fortsatt fin sommer

Alex

Lille Ole satt på politistasjonen etter å ha rømt hjemmefra. Lensmannen spurte han hvorfor han hadde rømt. "Jo, i går kveld hørte jeg mamma og pappa kranglet om huslånet. Og i natt våknet jeg av at jeg hørte pappa rope: Jeg trekker meg ut! Og da ropte mamma: Vent litt, jeg kommer også! Og da stakk jeg, for jeg er jo bare 8 år og kan ikke sitte der med hele huslånet alene."

Hamningbergøl.

50 l vann, 8 kg sukker, 2 kg malt, 2 hg humle, 1 hg gjær. Humla kokes opp og krafta slåes på. Gjæra røres ut med sukker og 2 ss. mel.

Malten røres ut.

Haes på flasker når den nesten er utgått, ca 14 dager.

BÅTSFJORD MUSEUM

Lensmannsgata 4

Åpningstider i sommer

Onsdagen 22.juni, 29. juni, 6. juli, 13. juli, 20.juli

Klokken 12.00 – 14.00

25.juli, 26. juli, 27. juli, 28.juli, 29. juli. 30. juli

1. august, 2. august, 3. august.

Klokken 12.00 - 14.00 og 17.00 – 19.00

Ikke 30. juli

*Utenom åpningstidene kan Alex Bolle kontaktes på
telefon 91 77 52 92*

Fra 20. juli og til og med 3. august vil Karianne Marcussen (bilde) være museums ansvarlig. Karianne er fra Båtsfjord og er 24 år gammel. Hun har studert Historie og religion ved høyskolen i Trondheim og har en Bachelor i Historie og Religion.

Ta først rede på fakta. Deretter kan du forvrengte dem som du vil.

DAGJOURNAL VED BÅTSFJORD STATION 1886

Mai:

12/5 . Siden uveiret den 19 og 22de forige måned, har det kun været en sjøveirsdag den 7de, og var fangsten da fra 300 til 700 fisk. Samtidig var det seet stort brug af fugl og hval herudenfor, man gjorde seg store forhåbninger om fisket, men efter at hvalfangerne hadde jaget bort hvalen, måtte denne ta flugten for at berge livet, og fikk således lodden og torsken have ro på dybet der jo egentlig er deres hjem, og den stakkels fisker må intil videre, nøye sig med fulstendig skuffelse i sin bedrift. Hvis ikke fisket kommer sig oppigjen, bliver det visselig småt for fiskernes hjemmeværende familier. Jeg anser derfor hvalkokeriet som ett stort onde, der måskje i tidens løb vil komme til at ødelegge vore sild og torske fiskerier. For øvrig skal jeg, som ikkefagmand, ei berøre dette mere, men kun tilføye; de fiskere jeg har talet med delte fuldstendig min anskuelse angående hvalkokeriet.

13/5. I dag, gode utsigter for godt fiske, men storm hindrer driften. Lodde tilstede i fjordbunden.

15/5. Storm har hindret fiskeforsøg hele denne uge. 6 fremmede både, hver 5 mand, på sommerfiske allerede ankomne, og flere er ventendes.

19/5. De i går udseilede både er endnu ikke indkomne. Lodde og sei tilstede fra sjøen til fjordbunden. Den fremmede almue ligger her fremdeles. Efter sikkert forlydende, ventes ca. 70 storbåde, der akter at deltage i vår- og sommerfiske.

22/5. Natfangst- torsdag – dybsagnbådene fra 300 til 500. Fiskerne beretter: lodde rigelig tilstede ved fjordmunningen. Formener en ikke liden fisketyngde, men at den er fulbitt. Intet forsøg med liner er endnu foretaget. I dag pent veir. I gåraftes seilede alle både ut, men ingen endnu indkomne.

26/5. Sidste sjøveir 22de dennes med nattfangst, dybsagnbådene fra 300-500. Lodde, Torsk og sei tilstede i fjordmunningen, men formentlig ikke liden fisketyngde men ful. Intet forsøg med liner foretaget. I morges ville alle både ut, men endnu ingen både indkomne.

26/5. Siste sjøveir med natfangst 300 til 500. Lodde, torsk og sei tilstede i fjordbunnen, men endnu ingen fangst gjort. I dag er alle både på sjøen.

29/5. Hittil opfisket 21.000, leverholdighed 250 på Hl. Leverkvantum: 160 Hl. Denne uge, rigt fiske på liner og dysagn. Fangster fra 700 til 1100. Fiskepris 8-9. Leverpris 10. To landkjøbere. Fremdeles gode udsigter til vedvarende fiske.

31/5. Fiskedriften stanset grundet agnmangel. Fremdeles rått og kaldt veir og megen sne. En ny opmærksomhet er bleven Båtsfjord til del, nemlig at postskibene skal anløbe stedet intil 31/8 både på tur og retur.

Juni 1886:

2/6. Fisket er fremdeles godt ved Båtsnæringen. Ankommet agnforskyning med postskibet søndenfra. Fisk tilstede i fjordbunden, men ingen forsøg med stengnotgen endnu.

5/6. Fisket fremdeles godt. Siste sjøveir fra 600 til 1000 stk.

7/6. I dag ankom nogle storbåde som vil drive sommerfiske her. 1000 torsk er stengt i fjordbunden.

9/6. Intet sjøveir i denne uge. I dag alle både på sjøen, men endnu ingen ilandkomne. Fremdeles godt håb for vedvarende fiske.

12/6. Intil i dag opfisket 60.000, hengt 30.000 stk. Leverkvantum 200 Hl. Enkeltvis kjøbefartøyer fortiden 1.

13/6. I dag 1ste pinsedag. Klart veir. Solskind. Skipper Sunde fra Tysnes foretog i dag en seiltur med sin skjøyte. Faktoren og jeg var hans gjester om bord. Frisk bris. Turen gjaldt Makur, hvor vi var i land for at hilse på hrr.faktor Krogh, Tromsø, der bevertede oss på det aller beste, og slog følge med oss tilbake til Bfj.. Turen var meget heldig og morsom.

15/6. Linefisket med mortagn meget godt. Bådene til dels fulldastede. Stor fisketyngde tilstede.

17/6. Intil i dag, opfisket 80.000. Leverkvantum 325 Hl. 95 td. Medisintran. Storm hindrer driften.

19/6. Det fiskes bedst på mortagn. I dag kommer bådene i land fulldastede. 4 russefartøyer kom i aften.

20/6. I dag kom også ett russefartøy. Neste dag, 2 af samme slag.

22/6. Ankom en Brigg og en hvalfangerbåd, tilhørende hvalfangeretablisementet hersteds. Hvalfangerbåden avgikk strags med enheldel herværende fiskebåde på slæb, hvilket gode fiskerne i år har havt helt gratis. I dag har vi fulstendig sommerveir. Sneen smelter, og marken grønnes fort.

23/6. Håkon Adelstein anløb ikke hersteds i dag på østgående. Alle bådene kommer fulldastede i land. De selger fisken til Russerne. I aften, St. Hans aften er alt tyst og stille.

25/6. I dag anløb Håkon Adelstein på retur. En heftig ordveksling fandt sted mellom expeditøren og kapteinen. Jeg var også om bord for at konferere med hrr. telegrafinspektøren om telegrafstadionens nedleggelse, når, endnu ubestemt.

26/6. Idag udmerket smukt veir. Alle både kommer fulldastede i land.

30/6. På grund af at herr.kapt. Toden har tilbudt sig at bære den ved stadionens fortsatte drift forbundne underbalanse, bliver stadionen åbenholdt også i juli måned.

Veigjenomslaget en historisk begivenhet for hele Båtsfjords befolkning.

Veiens velferdsmessige og økonomisk betydning uoverskuelig.

”Vi er glad og takknemlig for at vår store drøm er gått i oppfylles” sier formann i NAF- gruppen.

Når Båtsfjord i disse dager har fått veiforbindelse med omverdenen skyldes dette i første rekke NAF- gruppens innsats. Hadde ikke NAF-medlemmene i Båtsfjord med politibetjent Edvin Bardosen i spissen presset på myndighetene og vist stor offer og innsatsvilje ville neppe veigjenomslaget ha vært en realitet før om 5-6 år i beste fall. Da NAF- gruppens menn så at ikke myndighetene vist interesse for stedes veibehov ved å gi bevilgninger, samlet de inn tusenvis av kroner og startet veiarbeider på dugnad, et arbeid som imponerte samferdselskomiteen og gjorde den litt flau. Etter samferdselskomiteens besøk kom den første bevilgning over statsbudsjettet. Båtsfjordingene var ikke arrogante for det. Tvert om takknemlig – en takknemlighet som har vokst for hver bevilgning veien Båtsfjord – Kongsfjord - fjell har fått, for i disse dager å gi seg utslag i rene 17. mai – stemningen. Morgendagen blir for Båtsfjord historiens hittil største dag. Vi er glad og takknemlig for at vår store drøm er gått i oppfylles, men vi er også noe mer. Vi er stolt. Veiens betydning så vel velferdsmessig som økonomisk for stede er uoverskuelig. Fremtiden vil kunne understrek den betydning. Den har også bidratt til å kvitte oss for isolasjonstanken sier den nærmest barneglade formann i NAF-gruppen i Båtsfjord Rolf Nergaard i en samtale med Finnmark Tiden.

Hva var foranledningen til at gruppen ble startet?

Vi var en del NAF-medlemmer i Båtsfjord som syntes vi burde danne vår egen gruppe innefor Norges Automobilforbund avdeling Aust-Finnmark på grunn av at vi syntes det var blitt mange kjøretøyer på stedet. Den 25. januar 1953 ble gruppa stiftet hos dampskipsekspeditør Jan Abrahamsen. Vi ble enige om at formålet skulle være å slutte opp om Norges Automobilforbunds

arbeid, høyne stedes trafikkultur og arbeide for bedre veier på stedet, og veiforbindelse med riksveien. For foreningens første formann ble valgt Edv. Bardosen. Han gikk først av ved formannsvalget i sommer, sier den nyvalgte formann.

Når tid tok dere opp veisaken?

I tiden som gikk ble det holdt flere møter. Så mange av dem ble det forresten ikke før vi ble klar over hva vår store oppgave var, veiforbindelse med riksveien. Veien frem til Båtsfjord var ikke den gang satt opp på noe prioritetsliste over veianlegg.

Høsten året 1953 ble vi ening om å foreta en prøvetegning blant stedes forettingsstand og de utenfor Båtsfjord som hadde økonomisk interesse her, for på denne måte å se hva de ville yte hvis vi skulle finne på å bygge veien selv. Da dette ble gjort hadde vi allerede skrevet til diverse lokale instanser og sentrale instanser om bevilgninger til veien. Men all svar vi mottok var like negative. Veien var ikke ført opp på prioritetslisten for budsjettering og hadde heller ingen utsikter til å komme i betraktninger med det første. Under prøvetegningen vi foretok tegnet handelsstaden seg for frivillige innskudd på nærmere 100.000.

Bulldoserne som ble brukt i arbeidet på veien.

Hvorfor startet Dere ikke samme høst?

Av den grunn at det var for sent. Dessuten var det heller ikke vår mening å arbeide noe vei. Vi ville i første omgang vise myndighetene den interesse som var til stede og den offervilje det var gitt uttrykk for gjennom prøvetegningen. Heller ikke dette resulterte i noe, sier Nergaard og forsetter: Så gikk 54, 55 og 56 uten at det ble gjort noe og uten at veien ble gitt bevilgninger. I 1957 bestemte vi oss for å bygge vei selv og om høsten samme år startet vi opp med de maskiner, lastebiler og manuelle arbeidskraft vi hadde, samtidig som vi sendte ut et opprop som ikke ble like godt mottatt over alt utenfor stede.

Staten forhaster seg ikke med å bygge veien vår. Vi bygger den selv. Arbeidet er allerede i gang med de midler vi fikk inn på veimøte den 26. august 1957. For at arbeide ikke skal stoppe opp, appellerer vi til alle interesserte å yte hva ytes kan. Hovedsaken er å slå oss gjennom og senere utbedre veien etter som vi ser oss i stand til, veien vil være av stor økonomisk betydning og glede for alle Båtsfjordinger og andre. Gjør ikke regning med å få pengene igjen eller betaling for arbeide. Om Staten en gang finner på å overta denne veien er muligheten til stede. Husk at det er kun 2,5 mil over meget gunstig terreng, og når vi en gang får tilknytning til riksveien kan vi om sommeren kjøre når vi vil uten å være avhengning av skip og vær, og vi kan få inntrykk av at også vi tilhører samfunnet.

Brevet var undertegnet av formann Bardosen og sekretæren, som den gang var fiskekjøper Nils H. Nilsen.

Brevet eller appellen, skriv som du vil, ble mottatt med glede her og prøvetegningen fra 1953 ble ikke gjort til skamme. Båtsfjord kommune stillet nå også maskiner til gratis disposisjon. I løpet av 3 uker arbeidet vi 8 km ny vei foruten å utbedre og gruse en 3 km gammel torvvei. Arbeidet ble satt i gang 1. september. ”bulldosere og samtlige lastebiler på stedet kjørte skiftvis. De av medlemmene som ikke hadde maskinelt utstyr å stille rådighet, møtte opp med river og spader. Det var noen festlige dager. Det luktet av nybrottsmentalitet. Jeg blir glad hver gang jeg i tankene ser de aktive menn i arbeide. På denne måte mente vi å vise at vi virkelig vil noe, sier Rolf Nergaard med full glød i stemmen og blar videre i styreprotokollen. I 1958 inviterte vi Stortingets samferdselskomité hit og de kom. I kortesje ble de kjørt etter veien vår – 11 km som hadde kostet bare 120.000 kroner.

Ble samferdsels - gubbene imponert?

Ja det skal jeg si. Selveste veidirektøren var med og de gjorde knapt noe annet under oppholdet enn å uttale sin beundring. Første resultat og honnør kom like etter og var på 100.000 kroner. Og i 1960 ble det på Statsbudsjettet bevilget 200.000 kroner og i år fikk vi en bevilgning på 300.000. Ved iherdige anstrengelser fra gruppen og kommunens side ble det innvilget veiprojektet et lån på 250.000 kroner. I tillegg til dette ble det også gitt et ekstrabevilgning på 350.000 kroner som muliggjorde den arbeidsinnsats som nå har resultert i at veigjennomslaget er en realitet. Det tror vi er 5 – 6 år tidligere enn tilfelle ville ha vært om vi ikke hadde gjort vår innsats. Fra fylket heter det nemlig i 1956 – 57 at vi ikke kunne regne med å bli oppsatt på fylkets prioritetsliste over veikrav før i 1963, sier formannen i NAV – gruppen i Båtsfjord til slutt.

Finnmark Tiden august 1961

Bilkortesjen passerer gamle politistasjonen

Arr som aldri forsvinner...

av [Thea-Sofie Lingren](#)

Verdt å huske...

Det var en gang en liten gutt som lett ble sint. Hans far gav ham en neve spiker og sa til ham at hver gang han ble sint, skulle han gå ut bak huset og slå inn en spiker i stakittgjerdet.

Første dagen slo gutten inn 37 spiker. Etter noen uker lærte han seg å kontrollere sitt sinne og antall spiker han slo inn minsket hele tiden. Han merket at det er lettere å beherske sitt sinne enn å slå inn en spiker i et stakitt.

Til slutt kom den dagen da gutten ikke ble sint en eneste gang. Han fortalte dette til sin far, og denne foreslo at han skulle dra ut en spiker fra stakittet, hver dag han ikke ble sint i det hele tatt.

Dagene gikk, og etter en tid kunne gutten fortelle sin far at det ikke fantes en eneste spiker igjen i stakittet. Da tok faren guttens hand og leide ham ut til stakittet.

Der sa han til gutten: Det var bra gjort, min sønn, men se på alle disse hullene. Dette stakittet blir aldri mer som det har vært.

Når du sier noe i sinne, etterlater du nettopp et slikt arr. Som om du skulle stikke en kniv i et menneske og dra den ut igjen. Det spiller ingen rolle hvor mange ganger du ber om forlatelse, skaden er allerede skjedd. En skade forårsaket av et uvennlig ord, gjør like vondt som et fysisk slag...

Grasrotandelen

Husk at nu kan du gi Grasrotandelen din til Båtsfjord Historie og Museumslag

Tilbakeblikk

*På vår bestemors tid
I de "gode gamle dager"
Da alle "hadde tid for hverandre"
da levde man "i mer harmoni"
Men i mi bestemors tid
Lå ungene i fjera og plukket koll
sanked drivved og ble kald og våt
Mens kjerringa og gubben jobbet til tolv
på kaia, i bua, i båt
for å slippe å stå med lua
i handa og be om kreditt
Da hadde de fleste nokk med sitt
for ingen vill ha den skamma
å li økonomisk hardt ramma
at man "måtte på fattigkassa"*

*Så i de "gode, gamle ager
Da alle "hadde tid for hverandre"
og levde" i mer harmoni"*

*Var vår bestemødre
de som vasket, kokte, eller sydde,
line eller sperret fisk
Det som virkelig noe betydde
var å holde seg frisk
så fikk heller ungene gå i fjæra
og plukke koll
så fikk man heller sjøl
jobbe til både ti og tolv
for i våres bestemødres dager
var det svert få som hadde tid
til å bekymre seg
om kos og harmoni*

Hardt arbeidspress for telefondamene i Båtsfjord.

Telefondamene i Båtsfjord har den siste tida vært utsatt for et hardt arbeidspress. En stor fiskeflåte drifter for stede, og på dager da flåten har landligge er telegrafstasjonen sprengt.

I løpet av april ekspederte telefondamene ikke mindre enn 28.000 lokalsamtaler og vel 6.500 rikstelefonamtaler. På en enkel dag ble det ekspedert 300 utgående og vel 200 inngående rikstelefonamtaler, samtidig som det ble ekspedert 1.800 lokalsamtaler, opplyser telegrafbestyrer Arne Gundersen til Finnmarken.

Vi har bare tre ekspedisjonsplasser på stasjon, så det blir derfor ganske meget på hver enkelt, sier Gundersen

Finnmarken 1961

Ja – men

Ja – men det er rart å tenke på

Før i tia hørte dem

skrømt og såg dem

men nå e det ingen ting mer

Må – tru ka det kan komme av

har æ mange - gang spekulert på

AT

Advokat: - ***Hun hadde altså tre barn, riktig?***

Vitne: - ***Ja.***

Advokat: - ***Hvor mange var gutter?***

Vitne: - ***Ingen av dem.***

Advokat: - ***Var noen av dem jenter?***

Vitne: - ***Tuller du med meg? Dommer jeg tror jeg trenger en ny advokat. Kan jeg få en ny advokat?***

Tragisk kollisjons - ulykke utfor Båtsfjord

Fire unge fiskere fra Holmsnes i Hadsel omkommet.

Fra Finnmark kom fredag ettermiddag det sørgelige budsen slik katastrofe skap at fire unge staute fiskere fra Holmsnes i Hadsel hadde mistet livet, idet deres båt, motorskøiten Hildur av Holmsnes hadde kollidert med en engelsk tråler, Lord Stanhop av Hull. Ulykken skjedde utenfor Båtsfjord torsdag kveld.

Motorskøiten var på tur op fra fiskefeltet med sydveslig kurs, Tråleren var på tur fra Kvitsjøen. Skipperen på tråleren var ikke oppe i kollisjonøieblikket. M/s Hildur hadde 6 manns besetning. Ved kollisjonen ble skøiten skåret tvers over og sank med det samme og alle 6 ombordværende falt i sjøen. Høvedsmannen, Karstein Joakimsen fra Sannes, og en yngre mann ble berget. Mens de øvrige fire omkom. Disse to ble med tråleren til Tromsø, hvor det blev optatt sjøforklaring. Det synes som feil ligger hos tråleren Den triste hendelse har gjort et volsomt inntrykt på hjemstede, hvor de omkomne var ansett som staute og driftige karer. Også i bygden for øvrig har ulykkesbudskapet satt dype spor. På Holmsnes og Sannes, hvor de omkomne og skøiten hørte hjemme, ble alle festligheter i anledning 17. mai avlyst i det samme melding kom.

I sorgen blander også bitterheten mot de utenlandske tråleres hensynsløse fremferd sig naturlig inn. Det er jo ikke det første eksempel man har på at trålerne ikke viker et strek fra sin kurs, likegyldig hva de møter. I dette tilfelle skulde det synes utrolig at kulde inntreffe. Farvannet er vidt og fritt, og et halvt tørn med rattet vil ha vært nok til å bringe fartøien klar av hinannen.

Vesteraalens Avis mai 1937

Tenåringer!

Er du lei av å bli plaget av de idiotiske foreldrene dine?

Aksjoner nå!

Flytt ut! Skaff deg en jobb!
Betal dine egne regninger....

Mens du fortsatt kan

ALT!

Mange trålere i Båtsfjord.

En flåte på mellom 80 og 100 trålere lå inne på havna i Båtsfjord i påsken. Stort sett var det stille og fredlig i helga.

Politiet måtte ta seg av fire mann som var beruset.

Finnmarken 20. april 1960.

Advokat: - Si meg, doktor, er det ikke slik at når en person dør i søvne, så vet han ikke om det før neste morgen?

Vitne: - Har De bestått juridisk embetseksamen

Styre i BHML.

Styret i BHML består av Alex Bolle leder, Randi Sæther kasserer, Torbjørn Tangen sekretær, Bodil Persen og Gerd Karin Tobiasen styremedlemmer. Varamedlemmer er Ståle A. Olsen og Harald Wahl

Ungkar: En som heller vil ha ti kvinner i tankene enn en på nakken.

Medlemmer.

Båtsfjord Historie og Museumslag har pr. i dag 61 medlemmer, men ønsker oss flere. **Bli medlem du også!**

Medlemskontingenten for 2011 er kr. 200,-, for alle medlemmer. Som medlem vil du få tilsendt medlemsbladet "Gammelt og Nytt". Som kommer ut 4 ganger i året. Medlemskontingenten kan du sende til Båtsfjord Historie og Museumslag v/ Randi Sætre, Schirmersveg 7. 9990 Båtsfjord. Bankkontonr.:4930.12.92901

Alle menn kan få det siste ord overfor en kvinne, forutsatt han sier ja.

Etterlysning!

Har du bilder eller ting som du vil gi til Museet, ta gjerne kontakt, eller kom å besøk oss i Lensmannsgata 4.

Eller du har ei god historie eller avisutklipp som du vil dele med oss?

Husk at elske, mens du tør det. Husk at leve, mens du gjør det

Stoff til bladet

Har du stoff eller bilder som vi kan bruke i bladet, kan du sende det på mail til abolle@online.no eller til Alex Bolle Postboks 137, 9991 Båtsfjord. Alt stoff tas i mot med takk. Du kan også ta kontakt på mobil 91 77 52 92. Neste nr. vil komme ut i september. Stoff til bladet må sendes innen 1.september. 2011.